

Шимал Кавказга айныу жолуна чыгаргыча не зат чырмайды?

Акхры. Алпы 1-чи беттеди.

Алай бла форум, алты секцияга юешиниш, ишин андан ары бардырганды. «Асламы информация органада бла Интернетте миллетени эм динден аралы ушак» деген бөлөмү Максим Шевченко кеси бардырганды. Анга белгили алам, ислам дини, Кавказда мусулманланы оспоринден китапнаы автору Алексей Малашенко болушанды. Ол, республикада да бирчалыкка көп болганына да кыраамы, кесин сөлөшүргө чакырганды. Ушагы а, кертиси бла да,

к'юйасак да, Интернет барды, анда уа проблема кылайат белгилегенди. Аны оюн динде, миллетени арасында кыагыны букдурмай, сагыш этип, алай жазарга керекди, ол санда кырап газетеледе да», - деген Алексей Малашенко. Секцияда башха затланы ошонден да айтылганды, ол санда республикада асламы информация органа айчымагыларны ошонден да. Олгоге, бюгонюкко Дагьстанда битеу да бирге 400-ден аслам жалчымаксы газете бла журналла басмалана эселе, Ингушта уа ала, республиканы президент-

бу проблеманы ошонден тоз жазарга билимилери жетмегини белгилегенди. Ол себеден асламы информация органада ишленгенге сынамларын ёсдюорчү курсуа кыраарга керекди. Дагында ол хар журналистни да динден мурдорларны юйреттиге керекисин айтканды. «Коммерсант» журналны келечиси Аркан Жумаев а орус тилде миллет газет басмаларга болуугу айтканды. Ол республикада аралы болуп, хар халкыны да жарыуларын башхалага белги эткерди. Форуму итгалары пленар жыйылыгыда чыгарылгандыла.

ююн байламлыккыни кичерге керекди. Олгоге, «Билим берүү» секцияда аны РФ-ни Президентствосунда халкы мурдор академиясыны келечиси Эюад Зуев бардырганды, миллет республикада ауаланы биркиринеуге Шимал Кавказ университетте кыралса себеплик этеригин эсертгенди. Хар секцияда Кавказны проблемалары жаны бла энчи институт көрөкисини ошонден да айтылганды. Бюгонюккоде алимле регионда халны тинтмедиле, неда Кавказны энчиликтерини ошонден ахырда билерини болмагында кесерин эсерттепче киргиздиле. Бир-бир энчимилени уа юлгоге алырга болуугуну ошонден да айтылганды. Белгили жырчы Варвара, ол а «Юйорню кыруугу. Сауукту саклау» деген секцияны бардырганды. Кавказда юйор кылапай магынаны тутканын, сабылени юйретууде сынамларын, атала кесерине кылапай борча алгыларын кырап политиканы мурдорюа окуяна салырга болуугун чөрттенди. «Коммерция бла юрөммеген жамаут организациаланы ишлери эм муниципальный кыраулула», «Бизнес», «Жаш тейю политика» секцияларда да эсерттүле көп болгандыла.

Форумга кыатышканы кыаууу.

ачык эди. Анга кыатышканы, динлени бла миллетлени оспоринден жазганда, сак болууга керекисин чөртгенди. Ол себеден жамаутта кыагы ачарга кыоркыуу ишин ошонден жазарны аллында, бирге жыйылып, ушак бардырсала, магыналы болуугу айтылганды. Хар республикада да проблемала кепдоле, алай аланы букдургуга жармагыны да белгилегенди. «Биз тынгылп

ни пресс-службасыны таматасы Калой Ахильов айтканды, «эки бла харымдыла». Итар-Тасны К'юМР-де журналисти Марина Чернышева Кыабарты-Малкыарда газетле эски форматта чыкгыларын, телевиденин эфир заманы аз болганын, Интернет тишишисына хайрыланымагына айтканды. «Известия» газетни редакциясыны президенти Владимир Мамонтов а журналистни ол неда

Анда хар секцияларны келечилери башында белгилегенден сорунула кылапай жуупла тапханарын билдиргенди. Арсен Канюков пленар жыйылыгыга да кыатышканды. Алай бла секцияларда башха темала сюзюлгенликте, хар сферада да бирча проблемала кепдоле. Сёз ючюн, экспертлер барсы да кыончу респондика не бла жашаг чынарны билмегенлери белгилегенди, аны

ТИАКАЛНЫ Фотима.

Кыышха хаппа-хазыр туберча

Акхры. Алпы 1-чи беттеди.

Бзы бла кенгеште РФ-ни М'юС-ни К'юМР-де Баш управленеясыны от тошюуге кыажау кырап надзор этиу жаны бла бөлөмюно таматасы Мухаммед Хажжаров билим беруу эм социальный объектеле от тошюуу ден сакылануу кылапай халда болганыны, 1-чи декабрден 15-чи январьга дер «Елка 2009-2010» операцияны оспоринден билдирюу этгенди. Ол айтканыга көре, 5-чи декабрьге дер жаныгы жылгы байрамла кыаасы объектеле бардырыллыклары ошонден РФ-ни М'юС-ни К'юМР-де Баш управленеясына бла РФ-ни МВ'юС-ни К'юМР-де Ич ишле министрствосунда билдирге керек болуукду.

Кенгеште терл службаланы барысын да 112 телефон номер бла чакыруу базасын кыраарга керекисини ошонден вопрос да сюзюлгенди. Аны сынуа бюгонюкко Астрахань областыда бла Краснодар крайда бардырылды. Андан сора жыйылыуда

К'юМР-ни Гидрометеорология арасыны таматасы Евгений Богаченко республиканы жеринде ыркыла келиуу бла болум кылай болганыны ошонден бардырылгы мониторинг бла жыйылганына шартыры этгенди. Бу вопросу ошонден кескюларын Бийик тау-геофизика институту директору Тавр Кавказ гидропроходоун директору заместители Эдуард Запороженко да айтканды. Жыйылыуу ахырында Мурат Тхаалыков битеу сюзюлгөн проблемаланы кетериу жаны бла министрстволаны, ведомстволаны эм район администрациялары таматаларна буйрыкыла бергенди эм аланы таммамну энчи контрольда тутарыын билдиргенди.

ТАПКАХАНПАЙ Аминат.

Бириккен коллектив

Акхры. Алпы 1-чи беттеди.

Юсубюздеги жылда тамамланырык жумушлагы жалаанда 60 миллион сом кыоратырга белгилегенди да, ол чекке ажымсы металлык быч. Сауап алганды уа, не машырау, кыруулушха шёндюсонден аслам аха бөлөмөсе, аны бошар ючюн, белгилегендендн көп заман керек болуукду. Бизден кыалык тейюлдө.

Алай жашларыбыз көп болса эдиле дерча адамды. Миллетибизни адамлары не кыайын кезиуде да уруну жигерлик көргөзүп келедиле. Бизде иштен жашланы кыайы бири да ол макатуу тейге керигенди кылады деп таукал айтпалкыс.

Покаяны Мухтар иш юсөндө.

Сварщиклени кыаууун а энчи белтйерге сюзам. Покаяны Мухтар кыруулушда көп жылны ишлеп келген адамды. Хунерине сейр этип кырача болгандан сора да, уллу сынауундан чомартлык этеди, жаш адамланы юйреттиге угтай демейди. Чекеланы Ахмат, Шауаланы Магомед, Аликберланы Хасан не кыайын жумушда да тынгыла этала эселе, керти уста деп айтыр чекте жеталгы эселе, аларга Мухтар болушанды. Негерлерини оспоринден не кыадри иги айтырга хазыр Алай

турганды. Шёндюню ишине да чакырылгы келгенди. Кыруулушну барынуу юсөндө хаварга кыайтханыбызда, Шамил былай кыошанды: - Кесигиз көргөнгизча, ишче чырмамачча техникабыз барды, транспорт керекиси чакыгы заманында бөлөнюп, кыруулуш материалда тапдырылу туралды. Фирманы баш инженери Владимир Рыбалкин, ушактада терктер болуп, не жарсыуубузга да болушды, архитектура эм конструктор жаны бла жангычын, учхаралкы жиберилемизне контролук этеди.

Бир заказчикни дирекциясыны таматалары, специалисттери да иш кылай барганына кыакулак болалды, болушурга угтай демейди. Биз тилерик, аха аслам бйчөмде бөлөнюродю, заманында берилдири. Бу кыруулушха республиканы таматалары, Президенттик Арсен Канюков энчи сз бурганларын билебиз, болушук чыгар да, ишибиз теркленер деп туралды. Ушактада ишленгене бла ушак этгеннориде, хакылары кылапай бир болуучуну кылай берилуучюсон да сорганыбыз. Кыудайланы Сагыш билдиргенине көре, адамла кыыйнагына көре алдыла, аз болалды деп, таргырчача тейюлдө, жай айлап да бир кесекке артка кыайларылы берилген эсе да, шёндю алай тыйгыч жокуду.

КыАЙГЫРМАЗЛАНЫ Борис. Суратланы ХОПЛАНЫ Марзият алганды.

Кыруулушчуланы кыаууу.

бу иш этилери керекди деп, черткеледа көргөзсөнг, ол тиийиш даражада тамамларын деп, асарары болууга керек тейюлдө. Көп торюу жумуш чыгып, аны-бери барырга керек болса, анга ышанып кетеме... Жаш кыауундан иш тирилги, аруу кыаууны бла да айырмалы Габоланы Таубийн энчи белгилеге тиийишди. Кылапай жумуш буюрсан да, тынгылы этеди.

улү кесини уруну жолун билдирюуде кызыгачанлык этгенди. Биз билгенден а шёндюню иш анга бошдан ишенилганды. Апплах насыбын кызыганамасын, 1981-1983 жылдада афган урушундан сауэсен кыайтхандан сора, кыруулуш усталкыны алырга таукеп болди. Кыабарты-Малкыар кырап университетте окууга юйрениди. Кыюндюо факультетде билим ёсдюор турганай, юйордо бөлүм

лум торпелени, анга заочно окыуга тыошгенди. Диплом алгынычы да, андан сора да республиканы саулык сакылуу министрствосуну кыруулуш управленеясында. Нальчикке юйле ишлеуучю комбинатда урунганды, кеси айтканлай, «кыра ишчинден башлап, кой сортоочу, кылауучу, майло усталкыны юйрениди, мастер, прораб, кыруулуш участканы таматасы болуп

шюнуу ача, бу элни администррациясыны башчысы Мурад Курнижев эл советни жер-жерли самоуправленеясыны сессиясында жангы школгоа А. П. Кешокову атын атарга этген ошолуну билдиргенди. Аны бла байламлык мектепте ирген жерде мермер кыанга орнатылганды. Анда уа жазычуу сураткы ишленди. Элни ара орамларындан бири энди Кешокову атын жюрюторюгон да билдиргенди Курнижев. Бизни белгили жерешибизге хурмет этиу энди К'юМР-ни Жазычуларыны союуну управленея башчысы Хачим Кауфров бла республиканы көп жазычууларыны бери келгенлери, чалара бла эдиле Парламентни депутатлары, район администрацияны келгенлери, Россиян жер-жерлеринден жыйылган коньякчыла, ветеранла эм жазычууну жууккалары, ахулары да. Андан сора байрам Шалушканы 2-чи номерли орта школдо бардырылганды. Тубе-

«Телемеханиканы» бийик технологиялары

«Россейни транспорту: кырауларыны, айныгыны, келир заманда болум» деген Халкыла аралы форум бардырылганды. Ол ведомствону 200-жылгы бла байламлы кыраулуш жыйылыгына К'юМР-ни Президентствосуну Председателини орунбасары Уналаны Кизими башчылыгында бизи республикадан делегация да кыатышканды. Аны кыауунда транспорт, саяз эм жол молк министр Анауар Сунаев, «Телемеханика» ачык акционер обществону генеральни директору Аслап Каиров да болганды.

Транспорт бөлөмюно көп айырмалы келечилери чакырылган тобюшю Моквада Менежде бардырылганды. Жыйылганын алгышанда, РФ-ни Президентствосуну Министррациясыны башчысы Сергей Нарышкин бла Россейни Правительствонун Председателини орунбасары Сергей Иванов сөлөшгенди.

«Телемеханика» ачык акционер обществону генеральни директору Аслап Каиров айтканыга көре, Россейни эм СНГ-ны субъектеринде шёндюню ишленеи да хайрылангып турган жол контролорланы 90 процентинде асламы ол башчылык этген предпритияда чыгарылашыла. Ала ишленгенде бардырылгы торюо торло болушча спозицияга келюе сойоп, сейр этип кырагарында. «Глонассны» оптиковолоконна сызсы кенг хайрылангыра он береди. Арт кезиуде уа мында

«Россейни транспорту: кырауларыны, айныгыны, келир заманда болум» деген Халкыла аралы форум бардырылганды. Ол ведомствону 200-жылгы бла байламлы кыраулуш жыйылыгына К'юМР-ни Президентствосуну Председателини орунбасары Уналаны Кизими башчылыгында бизи республикадан делегация да кыатышканды. Аны кыауунда транспорт, саяз эм жол молк министр Анауар Сунаев, «Телемеханика» ачык акционер обществону генеральни директору Аслап Каиров да болганды.

«Телемеханика» ачык акционер обществону генеральни директору Аслап Каиров айтканыга көре, Россейни эм СНГ-ны субъектеринде шёндюню ишленеи да хайрылангып турган жол контролорланы 90 процентинде асламы ол башчылык этген предпритияда чыгарылашыла. Ала ишленгенде бардырылгы торюо торло болушча спозицияга келюе сойоп, сейр этип кырагарында. «Глонассны» оптиковолоконна сызсы кенг хайрылангыра он береди. Арт кезиуде уа мында

«Телемеханика» ачык акционер обществону генеральни директору Аслап Каиров айтканыга көре, Россейни эм СНГ-ны субъектеринде шёндюню ишленеи да хайрылангып турган жол контролорланы 90 процентинде асламы ол башчылык этген предпритияда чыгарылашыла. Ала ишленгенде бардырылгы торюо торло болушча спозицияга келюе сойоп, сейр этип кырагарында. «Глонассны» оптиковолоконна сызсы кенг хайрылангыра он береди. Арт кезиуде уа мында

Орам да, школ да аны атын жюрюторюкдоле

Кыабарты миллет литератураны бек белгили адамы Алим Кешоковну 95-жылдыгына аталган юбилейли байрам озган мыыккы ахырында аны тууган эли Шалушкыда бардырылганды.

Бу энде туктум кыабартырында асыралганды айткыч жазычуу. Мында Кешоковну эсертмесине голле салуудан башланганды анга жораланган мероприяти. Бизни белгили жерешибизге хурмет этиу энди К'юМР-ни Жазычуларыны союуну управленея башчысы Хачим Кауфров бла республиканы көп жазычууларыны бери келгенлери, чалара бла эдиле Парламентни депутатлары, район администрацияны келгенлери, Россиян жер-жерлеринден жыйылган коньякчыла, ветеранла эм жазычууну жууккалары, ахулары да. Андан сора байрам Шалушканы 2-чи номерли орта школдо бардырылганды. Тубе-

Ахмат, Кашиф Эльгаров, Север Осетия-Аланияны Жазычуларыны союуну правленеи председатели Камал Ходов, Ставрополь крайны жазычуу организациаларыны башчысы Александр Курпин эм башхала сөлөшкенди.

Ахмат, Кашиф Эльгаров, Север Осетия-Аланияны Жазычуларыны союуну правленеи председатели Камал Ходов, Ставрополь крайны жазычуу организациаларыны башчысы Александр Курпин эм башхала сөлөшкенди.

Ахмат, Кашиф Эльгаров, Север Осетия-Аланияны Жазычуларыны союуну правленеи председатели Камал Ходов, Ставрополь крайны жазычуу организациаларыны башчысы Александр Курпин эм башхала сөлөшкенди.

Ахмат, Кашиф Эльгаров, Север Осетия-Аланияны Жазычуларыны союуну правленеи председатели Камал Ходов, Ставрополь крайны жазычуу организациаларыны башчысы Александр Курпин эм башхала сөлөшкенди.

ПРОФЕССИОНАЛЛА

Устазны жоруктары

Бюгон мен хапарын айтыркы уста Мискиланы Камаловна байыл айтканды. Ол Баугентин орта школуну директоруну кичи класслада заместителди, сабапсын биринчи классдан баштап бешинчиге дери окутады.

Жаннета халкыга билим беруюно отличниги. Билим берую эн илму министрствонун Сайны грамоталары бла бир менча керде да сугуланганды. Черек районун Советини депутатында. Ол окутуучу кызыкчыла бла жашыкчыла тюрлю-тюрлю конкурсларда мактауга тийишли болдыла. Сохталары санчада устазла, врачла, курулушчула, кыярал куулукучула да бардыла.

ларын терк-терк жангыртканлай турдады. «Былтыргы окуу планын бойылша жарамайды» - деп кошшанды ол. Устаз не бек керюсе да, классда болган сабыле бары да дерсин бир кижик терен аныгала кыалмайдыла. Жаннета хар окуучу бла эчки ишлейди. Керек болса, дерледен сора да кылады. Аны ючюн а анга киши да хакъ төлөмөйдү. Төрт жылдан бери да класс башчыды. Сабылени аруу кызыкчыла, адепли, намысыл болурларына улпу эс бөледү.

Жаннета, устазны даражасы тыошенди дегенле бардыла, анга кылай кыраисыз? - Жасоугу алайды. Бу сагытта классда олтурган жыйрма сабыге устаз болурга кыайсыгыз сюеис деп сорсанг, жалаңда экисюеюсю кюл кетиреледи. Ала бу иштин кыайсы, хакъы да арта аламан болмагынын аныгалады.

Биринчи устазныкы сени да эсперинде тутарн окуучуларынг болурга? - Болбой а. Мен окуучуларым кыты болса, «ки» белгини сала эсем да, аланы адамлык даражаларына бир заманда да кыайтмайды. Ол кызыкчысы кылай неда осыларкы окуучу деп айырмады. Алайгайла окуучу-кюретуи ишimde бютөндө кеп кыайн салама.

Сен насылыпмыз? - Насылыпма деп турама. Кеси жашауум куурагымгамама. Болсада бюгонюкюле мен эгечим жашы, аны сабылери алудыа бюл келеледи. Не жууучым да аладыла. Сюйген ишим барды. Эртендеде кууанып, ашыгыт барма. Атам, эгечлерим, тенг кызыларым бардыла. Аланы бары бла да өктемлене. Билеклик, тенглик ала этеделе манга.

Сен аныгаламанг, устаз кылай болурга керекди? - Таза ниетли, билимли. Жалаңда устаз угыт, хар адам да алапал болурга керекди. Анга бир юлгю келтирейим. Кыатыздыа оюла турган бараклада бир жашыкчы жашан эди. Аны аныса бюлөп, ол өксоз кылады. Не эгечи, не кыарындашы, не жуугуу жокъ кесирү. А нам, юйге чакырып, бизде жаша, бизде тур дегенди эди. Арта анга тюз да жанбызда бир отуруу фартир чак да маарады. Аксарга кыулукуле этип кыайткандан сора анам анга кыатын да алады.

Бюгонюкюл о жетген кишиди, сабыле өздөрдөди. Анам өлгөндө, ол аны кыайырына кыаптынг жилганын бир заманда да куурукъ туюкюле.

Келир заманын школу уа кылай болурга керекди? - Ол окутуурга, юйөртпеге керекли хар зат бла да толу жалчатылынгыра тийишлай.

Класслада уа - окуучулары саны азиркы устазга уа терен билими, огуруу, тюз ниетли болурда, деп алай аныгалама.

ХОПЛАНЫ Марзият. Сураты автор алганды.

Боракчылык

Журубайланы Рустам Нальчик шахары отузуну номерли школунда жетинчи классда окудуу. Ол ана тилин, халкын сойген, нызамлы жашыкчыды. Назмула жазарды.

Позт болмаса да, халпан, керти адам боллукду деп кыайырындады. Анга хар кыайы селтеп өдөлгөндө бек саксады. Бюгон биз Рустамны эки назмуу бла сизин шашгырей этерге сюеис.

Кыайсынга Чегем эпинде Кыайсын тууганды. Кыайсынгы сагыланды Назму тизгинледе.

Мен Чегемде болганма, Анда ташла, таула да Шыбардылай, тохтамай, Кыайсыны назмуларын. Ким куураганды аланы,

Кыайсымы, тауламы? Ким илме тынгылагырды? Ким кимни аныгалаганды?..

Бюгон тукум жыйылганды...

Бюгон тукум жыйылганды, Кюн да кыуандан тогылганды. Бюкоретиме сайымай, Жюрек, учканча, урады! Бюгон тукум жыйылганды, Хар бир юйде баш болсун!

Аппа осуят толганды, Тукуму жашдан, кыздан толсун, Хар бир юйде баш болсун!

Культура

Суратчы бла ушакъ

Кеп болмой Хасанинын библиотекасында (ол а жангы Куктура двореде орналылды) белгилу художник Бакуланан Владимирин бу элик 16-но номерли школуну сабылери бла журугу болганды. Ала ары устазлары Галина Гутеева бла бирге келген эдиле. Бу тыошюну уа библиотеканы тамгасы Улбашлоны Акскерни кызы Асият куураганды.

Ингуш Республиканы сайлы художник Бакуланан Владимирин бирге бу тыошюуге РД-ни сайлы художник, КЪМР-ни Кыярал сагысыны лауреаты ол республиканы халк жудожигиди, спектакльери жарашдырады. Бу ишнде фамхуусу кыге турганды специалистге, аны себепли Бакуу ууну ингуш театры спектакльеринде ишлерге да аз чакырмагандыла. Анда жетишимери ючюн бергендиелде марклары художникке сайлы аты да.

Шувуку юсюенде Галина Михайлова аны бозомда да суратпаламганды. «Деп, ол художникни чыгармачылыгыны юсюенде кеп сейр харлап айтканды.

Заман оза барганы кыада, аны усталгысы бос, тохтамайы да тыорене, бюгонюкюле табигыйаты бла портретлени ишлейди аспасымын. Ол аланы

Ол кеп тыш кыяраллада болганын айтп, андыг жашууну юсюенде сурат шартланы юлгю келтиргенди. Жуукъ заманда КЪМР-ни Куктура фондунда портретлеринде куурагъан керюмч ачылыгынын да чертеди. Ала уа 50-ден асламдыла. Келген сабылени соуруларына да жууала бергенди. «Келлену сунмай турганын келеди», - дегенди ол, ишини юсюен айта. Ингушри ахырында школуну устазы Галина Андреевна Гутеева, художник Бакуланан Владимирге голле берп, анга бу сейрлик тыошюу ючюн ыразылыгы билдиргенди. Улбашлоны Асият да бир келген кыонокла, сабылере да жуергени теренинде ишлас этгенди эм былай тыошюле дагыда боза турулклары белгилегенди. Ала өскюл келген тыюге, сурат ишелюну усталарына да бирча керекдиле эм магыналыдыла, дегенди ол.

Бизни корр.

Спартклуба

Университетни студентлени онглулуклары

Бек юсюн ичнде университетни эм кыярал эл молк ала, адимияны спорт залларында КЪМР-ни Спорт эм туризм министрствосун республиканы студентлени араларында спартакиада бардырганды. Ана

алты команда кыатышкандыла. КЪМР-ни, Милцияны школуну, бизнес институтуну, Икуусту-КЪМР-ни Спорт эм туризм министрствосун республиканы студентлени араларында спартакиада бардырганды. Ана

де эришгенди - сууда жоюоп, залда футбол, волейбол, баскетбол, теннис, шахмат ойнап. Биринчи жерин университетни студентлери алганды.

Бизни корр.

Футбол

«Бадр-2» - районну чемпиону

Футболдан Элбурс районну чемпион ойнап болганды. Аны чеклеринде алты команда бир айны ичнде эришгенди. «Бадр-2», «Оургары Бахсан», «Пашукта», «Нейтрино», от туюшуге кыажуу керешкен службаны Север-Кавказ кыярал ветеранла - организацияла. Жаш тыюно ишлери, физкультура эм туризм жаны бла комитет куураганы эршиуле

бир кезинде бардырылгандыла. Аны саугага фронду онкемиг эм эди. Аслам очкуну - обшеден онбирин - «Бадр-2» команданы футболчулары алгандыла. Экинчи жерге от өчпюлчюле, очкунорча уа ветеранлары командасы чыккандыла. Чемпион кубока, сылы грамотага да беш минг сом ача саугага быйишлы болганды. Призирла

дө эришгенди - сууда жоюоп, залда футбол, волейбол, баскетбол, теннис, шахмат ойнап. Биринчи жерин университетни студентлери алганды.

Бизни корр.

Содэтиу

Шаймиевни алгыннгы пресс-секретарыни жууапха тарткандыла

Татарстаны президенти Минтмир Шаймиевни алгыннгы пресс-секретары епюрок айтканы эм социальны кызыганы чыгарыгы керешени ючюн терленгенди эм бир жыл бла тартылганды.

Анга кыажуу улгонойын Шаймиев алгын кесини кюпунда ишлеген адамны жууапха тартууну юсюенде правону кууруулачу оргналагга заявляени бергенден сора ачылыганды. Татарстаны президенти, августда сюде келип, кесине чакта элгенде алачак өслөгенди. Муртазин кылай жууапха тартылыгыра керекди деген соругуа республиканы башчысы былай жууап бергенди: «Битеу юч статыяда да керек, бек кыты жууапха».

Следствияны оюмуна керге, Гуаманитар-политика тинтилуени кылай адалы институтуу 45-жыллык эксперти кесини «Минтмир Шаймиев. Последний президент Татарстана. Книга 1» деген публикациясында республиканы президенти Минтмир Шаймиевни чыгарыгы керешени ючюн терленгенди эм бир жыл бла тартылганды.

Муртаза а кесини терлеп бююну алмаганды, элген оюну тюз болмагыны юсюенде тартырыгыра билдиргенди.

«Известия» газетден.

В.САЛКАЗАНОВ. КЪМР-де МВД-ны улгонойын розыск управлениасы.

ЮЙЛЕНИ ТОНАУ

Уручулагы, гудучулагы мадар бермеге

Ислери юйде болмай турганлай, фатарланы тонау бек этилген аманык ишленден бирлерди. Ол а жалаңда ыркыс кырачан болуп кыалмайды, кеплени кыларын бузды, сауукчалары заран кетиреди.

Уручула, гудучула кыра ишлене адмала юйде болмаганды кезинде этедиле. Алай байрам, ыйык юкюнде да ол тюрлю аманыкчыла аз болмайдыла. Бютондуа юйлене ичлери курортка, солуга кеткен заманы марлап туруп, киши кыиынына сугунакчылык этгенле жамауатын тынчгынын алганы турардыла.

Статистика шартлагыа керге, жылны озган 9 айнда Кабарты-Малкырада 558 эчки ой, фатар толалганды. Оперативникле уручуланы «кюл ызыларын» бек кеп салып тингендила. Алай андан улпу кыямат чыккымаганды. Нек дегесиг уручула кир ишлерин улпу сакчылак бла этедиле, ол затча кеплене да кыатышыра, болушуду биледиле.

Ала кимни болса да фатарына тынч биле кыты «тукленери» юйлерге киредиле. Алай аланы зараны жетме деге уа байла кибик, орта кыолайлыклары болганяла да бир да ышанмасынла. Наркоманлагыа бла акыылбалык болмагына уа кыиын оюнон тонау да баша туюшду.

Уручуланы хатарларын да сакталууну бир неча амалы, мадары бардыла. Бек биринчи, не затлагы эс бурлулга керекди. Сизини эчкилик омакчылыклары, айбатчылыклары бла башкаланыкыладан айырмалымдыла, сизини фатарыгыны терезелери не жууккуда теркеле, от тыошенде хайырландырган башчыла бармадыла?

Арбада, подьезде кыошуула бла ушакъ этген кезиюгюнде юйорюно ахчасыны-бючаны юсюенде сөз айтуучу болмагыс. Кюбюсюнд уручула акыылбалык болмаганыла

дыла. Ала, сизини сабылери тиз бла шүбүлүк жүрюткенди этип, юйорюно тасхасын билдирге өчюлде. Кеси балаларыгыз уручулагы жашырын затларыгызын бериге болулукулары да урутмагыс.

Аманыкчыла кеп фатарланы эчкилерини киритлерин ачкыуу сабылени аланы бек сакъ жюрютюз, салган жеригизге киши кыюу илинимсин, эшиккен кирин жерде койюз, быстыр журун тыюене буркудуруучу болмагыс. Ачкын такгыччыла, атыгызына, телефон номеригизни, адресигизни жазмагыс. Эшиктеригиз эки кыты болсала ичине. Аладан бирлери ичине, экинчиси тышына ачылыгыра керекдиле. Синау кергюзгенича, аманыкчыла эшикте не кыаты болсала да, аланы жан агъачлары бла сууруч аладыла. Аны себепли эшиклене, эшик жаланды не фатар бекем этерге тийишиди.

Сичалистле айтканыа керге, эшиклерге эки тюрлю кирит салыны кыоркууучу болуучуду. Агачын текши этип салынган киритле бир бирлеринде 15 сантиметрден жуукъ болмасынла. Алай салынмасыла, ол эшикни агачын кыаруусу этеди, аманыкчыла ючюлери бла урубан заманда, кирит оруула кыубан кетедиле.

Сиз, темир эшиктерини орнатысак фирманы сайлай туруп, сакъ болурга унутмагыс. Жалаңда кесигиз билген, адамаларын тынчан фирмалагыа ышандысыз. Бир-бирде эшикче орнатхана уручулагы тасха бергенди, бек кергюзтедиле. Эшиктеригизни ачкычын тас этдигиз эсе, битеу киритлеригизни алышысыз.

Кеп кытылы юйлени биринчи, экинчи этергенде жашы ала тырелеренине темир напидиле орнатыгыра керекисине да сансыз кыармасынла. Алай юйлени бек баш эта жында жашыганла да алай этселе жанлагылы туюшюлде.

Сиз юйден тышына чыгып тебиресиз, аны терезелерин, форточкаларын, балконларын бегитирге унутмагыс. Радио аз ауаз бла өшөштө турса, хатасы жокъду. Эшитигизге «мен манча замандан кыайтырмын», деп кыагыз жазып кетиючү болмагыс.

Юйогюно кеп заманга ташларга тыюе уа, анда адам болганыча кергюзген ышанды болсуула. Кюшонларгызы анда-санда фатарыгызда голлеге кыарай, суу кыуа турсала, почта ашыкка гателени, письмоаланы алпаса, сиз келирге юйлеринде жыйын турсала, уручула арсарлы болуучуду.

Багылы затларыгызы жууктарыгызыга, ышангылы адамларыгызыга элтегиз, акымсыз болуучусу. Алай тыюу эсе уа, кеси юйогюнде жашырын жер жарашдырап, киши ишекли болмазча кыуушуда, мюйюшде буркудуругу. Юй тонаучула бек уста биледиле адамла ахчаларын, алтанларын, накуут-напмаларын кыалыны аруу халда жашады, бир бирлерине кез-кыулак болсала, уручулукдан ышануучу сакчалынырга болуучуду.

Кюшонула бир бирлери бла кыиын халда жашады, бир бирлерине кез-кыулак болсала, уручулукдан ышануучу сакчалынырга болуучуду. Аны юсюне да, кеп кытылы жаладе эчкилери бир бирлерине кыярал турган фатарланы

илери келишип, барысы да кюркууусу болуучу темир эшик орнатсала нече барысы да домофон бла хайырлансала - ала уручуладан сакталынуу бек иги мадарларыныла.

Кюшонланы юсперинден сөз барганды, адыгында былпай шартха эс бурмууду. Уручулук асламында жангыдан хайырландыгыра берилген юйдеде кеп болды. Аны себепи - кюшонула алыкы бир бирлерин иги танымайдыла. Тыш адам келгенине, кетгенине не ханза эс бурмуулайды ол кезинде. Жангыдан жашап башлагынагыра уручула тюрлю-тюрлю сытуула бла кеп келиючюлде. Ала коммуналыи службандан, милицияндан келгенди деге өчюлде.

Идокументтерине кыарга уялмагыс, улпу келю болмагыс. Алайланы юйогюзге кюймагыс, тийишли оргналагы өслөшип, хапар берю.

Жашаганы юйогюно кыатына сизге белгилу болмаганды адамаларны келе-кете турганыларына эс бурганын, аланы кылайла автомашиналары болганды, ишлерини тыорюноне кек жетдиргени да хатасы жокъду. Нек дегесиг юйлени биринде уручула кир ишлерин этселе, ол тюрлю шартха керек болуучудула.

Айдай да, бюгонюкюле юйлени, фатарланы уручулукдан сакталуучу бек ышангылы амалы - аланы ведомстводан тышында охранны пультуна кюушуду. Сигнализацияга не аз да тийгенди, кыяралбаргычыны алайгы милиция жетип кыалды.

В.САЛКАЗАНОВ. КЪМР-де МВД-ны улгонойын розыск управлениасы.

УЧРЕДИТЕЛБЕ: КЪВАРТЫ-МАЛКЪАР РЕПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛСТВО

Баш редактор АТГАЛАНЫ Жамал. РЕДКОЛЕГИЯ: АЛИКАЛЫНВадимир, АПАИЛАНЫ Музафар (баш редактору орунбасары), БЕПИАЛАНЫ Муталип (баш редактору орунбасары), БИТИРЛАНЫ Аминат, ТЕКЕЛЛАНЫ Хава, ТОКУМАЛАНЫ Хусейн, ТОКЪЛУЛАНЫ Боре (жууалы секретары). РЕДАКЦИОННЫ БЕЛОПНИР: Жамату-политика жашуучу белюмо - 42-67-68, 42-64-20. Экономика белюмо - 42-66-73. Куктура белюмо - 42-75-82. Социальны политика белюмо - 42-66-76, 42-75-89. Жашагы белюмо - 42-26-39, 42-46-71. Письмоалы, рекламаны эм билдирүүнү белюмо - 42-37-94. Тынчманычы белюмо-47-31-28. Сурат алуучу белюм - 42-68-72. Бухгалтерия - 42-30-87. Оператор - 47-26-28, 42-39-65. РЕДАКЦИОННЫ БЕЛОПНИР: Редакция авторла бла кыагыт жюрютмейди. Кюл жаламгага рецензия этилмейди эм ала архта кыайткырайдыла. Газетде басмагынын материалда айтканын оюму редакцияны оюму бла келишимге болуучуду. Ады айтканын хар заң Россия Федерацияны басмагы комитет Закунада тинишпеледи, материалды авторлары кеслери жууапладыла. Редакция авторларды 400 гезит тизгинден (машинка бла жазгыт) бек кетип алыды. Редакция Басмагы эм асламын информатияны эркинликтерин куурагы жаны бла Кыярты-Малкыра регион инспекцияда 1994 жылда 14-но июнда регистрация этилгенди. Регистрация номер - 01-0066. Индекс - 51532.

Газетин басмагы КЪМР-ни Информатика коммуницияла, жамаат бирлешүүн эм жаш тыюно ишлери жаны бла министрствонун компьютер службагы хазыр этеди. Ленин аты проспекти, 33. Газетин 1905 жылда Революция этди республиканы полиграфкомбинда басмагыланды. Нальчик шахар. Газетин ислерине талпыруу ючюн КЪМР-ни, локта суваклы федеральны Управлениасы жууапды. Телефонла: 42-06-51, 42-09-37. Газетин роиннагы сакты ючюн КЪМР-ни «Россичат» акционер обществосу жууапды. Телефон: 42-69-34. Номерге граскиге керге 19 сагатта кюл салынды. 21-00 сагатта кюл сайынганды. ГАЗЕТИН НОМЕРИН ЧЫГАРГАНЫЛА: Саракуулан Асият - джерун редактору; Гайланы Рита - жууалы секретары орунбасары; Зезалана Лидя (3-4-но бетте), Акууланан Фегуза (2-чи бет), Ахматланы Шихида (1-чи бет) - корректорла. 360000, Нальчик шахар. Ленин аты проспекти, 5. Тиражы 3850 экз. Заказ № 3862.